

Nedturen er ikke over

Den økonomiske nedturen er slett ikke over selv om oljeprisen stiger, advarer professor Hilde C. Bjørnland.

OLJE

Anne Kari Haug
Oslo

Oljeprisen har kanskje snudd, men det vil ta tid før norsk økonomi snur oppover igjen, sier professor Hilde C. Bjørnland ved Handelshøyskolen BI.

De siste ukene har oljeprisen hatt stødig kurs opp. Etter at et fat nordsjøolje i midten av januar kostet under 30 dollar, ligger prisen nå over 45 dollar.

Selv om oljeprisen er på stigende kurs, advarer Bjørnland mot å tro at problemene i norsk økonomi nå er over.

Hun påpeker for det første at norsk økonomi allerede er hardt rammet, etter at oljeprisen har falt fra rundt 110 dollar for to år siden.

Oljekrisen

- Prisen er opp fra 27 til 47 dollar fatet siden januar, men oljekrisen preger fortsatt norsk økonomi.
- DN belyser i en ny serie konsekvensene av lav oljepris og svak krone.

Se hele serien på DN.no.

At den har steget litt igjen de siste ukene, endrer ikke på det, mener hun.

- Lave oljepriser har allerede slått hardt inn i oljesektoren, og nå ser vi ringvirkningene i andre næringer, sier Bjørnland, og lister opp:

- Arbeidsledigheten er på sitt høyeste nivå på over 20 år og har økt mer enn under finanskrisen.
- Siden oljeprisen for alvor stupte nedover i desember 2014, har sys-

Konsekvensene

Konsekvenser av en oljepris på 36 dollar per fat

Vekst fra 2015 til 2016	
Bnp Fastlands-Norge	0,5%
Investeringer i Fastlands-Norge	1,5%
Sysselsetting i Fastlands-Norge	0,3%
Konsumpriser	1,3%
Pengemarkedsrente (nivå)	1,0%
Produktivitet	1,3%
Industriproduksjon	-0,9%
Industriussyssetting	-2,4%

2016 DN grafikk/Kilde: Bjørnland og Thorsrud, Camp

settingen i olje og gass falt med nesten ti prosent, i industrien med fire prosent, i varehandel med én prosent i forretningsmessige tjenesteytende næringer med 0,5 prosent.

● I mange andre næringer har sysselsettingen vært omtrent uendret siste år, mot vekst tidligere. Siden befolkningen har økt i samme periode, har andelen sysselsatte gått ned.

● Veksten i Fastlands-Norge falt i siste kvartal i 2015 og var nær null i siste halvår.

For det andre vil det komme mer, mener Bjørnland, fordi det tar tid før effektene slår inn i fastlandet.

- Ringvirkningene er ikke over. Fortsatt er det varslet kutt i oljenæringen, noe som gradvis påvirker andre næringer, som varehandel og hotell, sier hun.

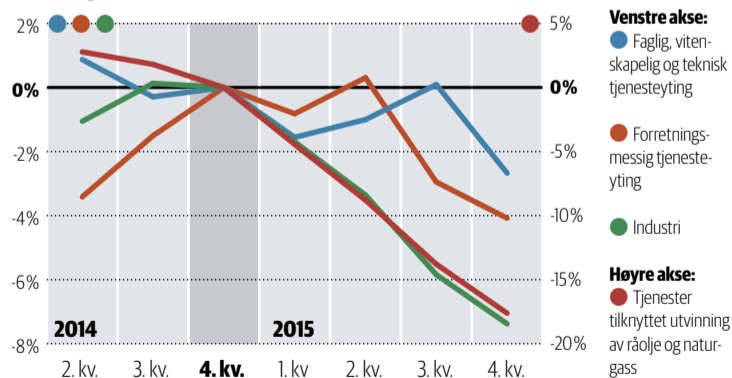
Den store risikoen

Samtidig ser professoren en risiko. Så langt er det økt tilbud som har sendt oljeprisen nedover, noe hun karakteriserer som hell i uhell for Norge, fordi lavere oljepris virker positivt for mange av våre handelspartnere. Dersom oljeprisen igjen svinger nedover, men nå på grunn av avtagende etterspørsel, kan konsekvensene bli enda verre. Da vil oljeprisfallet gå sammen med svakere konjunkturer hos våre handelspartnere. Og da har myndighetene lite de kan gjøre for å motvirke de negative konsekvensene, mener Bjørnland.

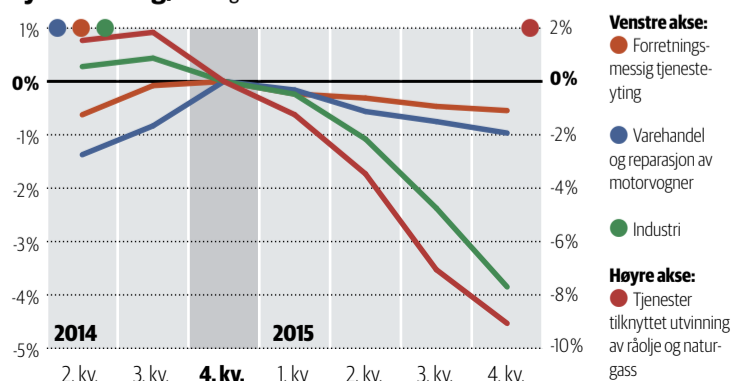
- Da har vi brukt opp skytset, sier Bjørnland og viser til at regjeringen allerede bruker rekordmye penger over statsbudsjettet og at styringsrenten er på rekordlave 0,5 prosent.

Oljen trekker resten ned

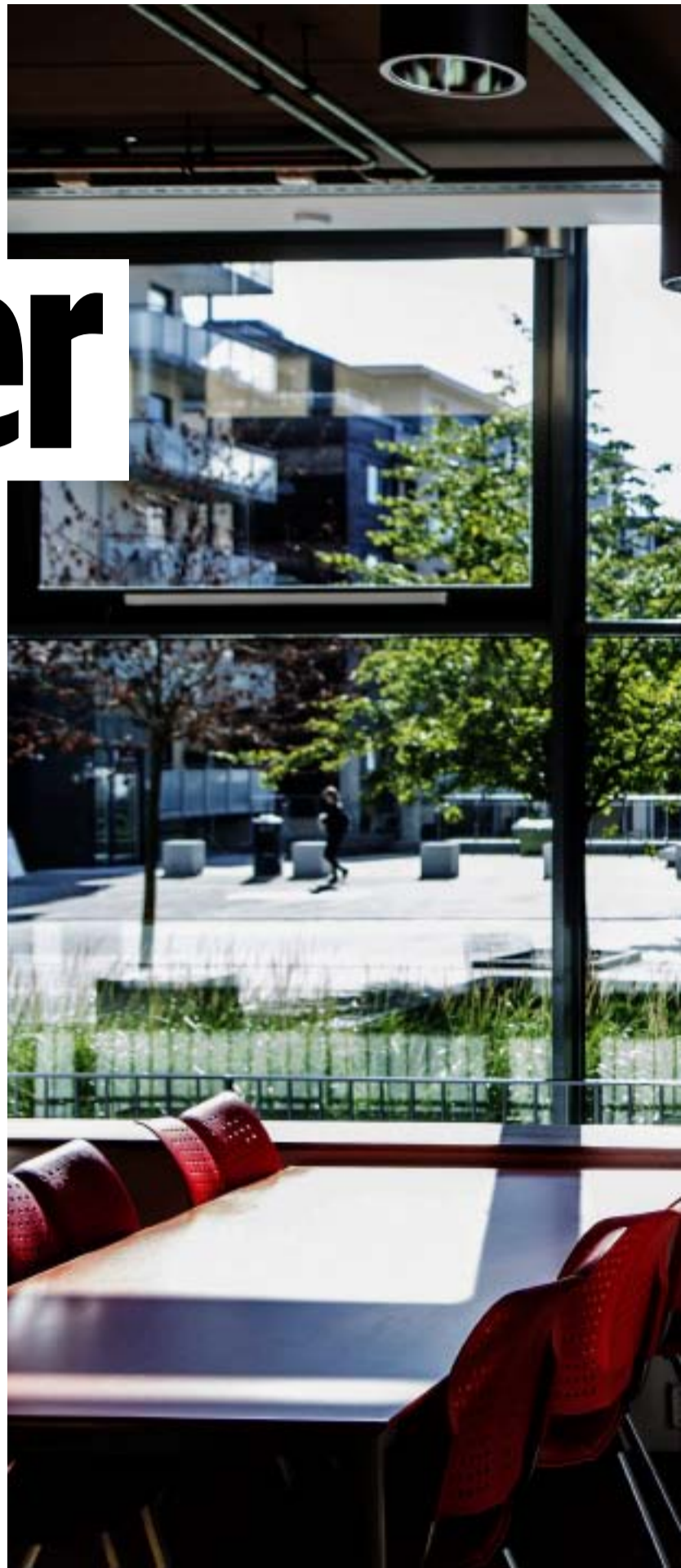
● Oljeprisfallet har gitt fall både i produksjon og sysselsetting
Bruttoproduct, endring siden 4. kvartal 2014.

Sysselsetting, endring siden 4. kvartal 2014.

2016 DN grafikk/Kilde: Hilde C. Bjørnland

- Da har vi malt oss litt inn i et hjørne. Vi kan ikke fortsette å øke offentlige utgifter for å komme gjennom krisen, og renten kan ikke settes mye mer ned. En enda lavere rente vil i hvert fall ikke ha noe særlig effekt på realøkonomien, det vil mest stimulere boligmarkedet, sier hun.

Hun tror riktignok mest på at oljeprisen skal opp fra de aller laveste nivåene. På den annen side mener hun det er mange ubalanser i verdensøkonomien og påpeker at IMF nylig nedjusterte sine anslag for den globale veksten. Det kan bety lavere etterspørsel etter olje og nytt press nedover på prisen.

Stresstest

Ifølge Bjørnland er norsk økonomi langt mer oljeavhengig enn det de

fleste økonomer og politikere baserte seg på mens Norge inntil for få år siden fortsatt var inne i tidens opptur. Dermed vil nedturen også bli langt tøffere enn mange har sett for seg, mener hun.

For få år siden, mens oljeprisen fortsatt lå i overkant av 100 dollar fatet, lønnsveksten var rundt fire prosent og oljeinvesteringene vokste med tosfifrede prosenter, holdt Bjørnland et foredrag om hva som ville skje hvis oljeprisen halverte seg.

- Det var mange som mente at det ikke ville bli noe problem for Norge etter oljen, fordi vi levde nesten ikke av olje i det hele tatt. Jeg mente det siste var en feil konklusjon, for mye av den oppgangen vi hadde bak oss var klart oljedrevet, sier Bjørnland.